

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
Наставно-научном већу

На седници Наставно-научног већа одржаној 10. јуна 2021. године именована је комисија за преглед и оцену докторске дисертације Новака Гајића, под насловом „**Настанак хибридних политичких идеологија у условима глобализације на почетку 21. века**”, у саставу: проф. др Зоран Стојиљковић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду, проф. др Славиша Орловић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду и др Миша Ђурковић, научни саветник и директор Института за европске студије. Ментор докторске дисертације је проф. др Вукашин Павловић, професор емеритус Факултета политичких наука Универзитета у Београду. Након прегледа рада, Комисија подноси Већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи извештај:

РЕФЕРАТ

о завршеној докторској дисертацији кандидата Новака Гајића

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Новак Гајић рођен је 21. октобра 1974. године у Београду, где је завршио основну школу и гимназију. Основне студије на Факултету политичких наука Универзитета у Београду (политиколошки смер) уписао је 1994. године, а дипломирао 1998. године, са просечном оценом 8,54. Потом је у иностранству похађао два мастер програма. Школске године 1999-2000. из политичких наука (*MA Political Science*) на Средњоевропском универзитету (*Central European*

University) у Будимпешти, као стипендиста Института за отворено друштво (*Open Society Institute*), а школске године 2006-2007. из јавне политике (*MSc Public Policy*) на Универзитетском колегијуму у Лондону (*University College London*), као стипендиста британског Министарства иностраних послова (*Chevening Scholar*) и члан Гудинафовог колегијума (*Goodenough College*). На Факултету политичких наука Универзитета у Београду магистрирао је 2016. године, са просечном оценом 10, радом „Корпоративизам и демократија“ под менторством проф. др Илије Вујачића. У Комисији за одбрану поред њега су били проф. др Милан Подунавац (председник Комисије), проф. др Милан Јовановић и др Владимир Павићевић. Такође је школске године 1997-1998. похађао и Београдску отворену школу, а школске године 1998-1999. Алтернативну академску образовну мрежу. Трећу годину докторских академских студија политикологије уписао је 2016. године.

У Београдској отвореној школи кандидат Новак Гајић радио је као демонстратор школске 1998-1999. године. У Алтернативној академској образовној мрежи радио је као секретар курсева школске 1998-1999. године. Током редовног служења војног рока, кандидат је на Војној академији Војске Југославије у пролећном семестру школске 2001-2002. године држао вежбе на предмету „Политички систем“ код пук. проф. др Слободана Тодорића, студентима друге године Одсека копнене војске и треће године Одсека ратне морнарице. Тада га је Наставно-научно веће Војне академије изабрало у звање асистента.

У периоду од 2003. до 2006. године кандидат је радио у Мисији ОЕБС-а у Србији и Црној Гори, на пословима подршке реформи полиције. Током 2007. и 2008. године био је саветник министра за Косово и Метохију у Влади Републике Србије. Од 2008. године ради у Сталној конференцији градова и општина – Савезу градова и општина Србије (СКГО), најпре као саветник за локални и регионални развој, од 2014. до 2019. године као саветник за програмску политику и добро управљање, а од тада као шеф Одељења за политички систем локалне самоуправе. Повремено хонорарно ради и консултантске послове, чији су неки производи побројани у списку публикација.

Кандидат Новак Гајић одлично влада енглеским језиком, а повремено се бави и стручним превођењем. Један од његових превода, књига Теда Луелена

Увод у политичку антропологију, један је од уџбеника на предмету „Политичка антропологија“ на Факултету политичких наука Универзитета у Београду. Кандидат се такође служи француским и немачким језиком.

Кандидат је после завршетка основних студија објавио следеће ауторске и коауторске радове:

1. Гајић, Н. (2021) *Police Reform in Montenegro 2006-2011: An Assessment and Recommendations for Good Governance in Policing* (Podgorica: OSCE Mission to Montenegro).
2. Гајић, Н. (2020) „Сложеност корпоративизма и тешкоће његовог разумевања и одређења”, *Српска политичка мисао*, XXVII(3), стр. 243-267.
3. Гајић, Н., М. Стојановић Керић и М. Јоковић (2020) *Водич за примену Етичког кодекса функционера локалне самоуправе* (Београд: Стална конференција градова и општина — Савез градова и општина Србије).
4. Гајић, Н. & S. Stojanović (2012) *Police Reform in Montenegro 2006-2011: Assessments and Recommendations* (Podgorica: OSCE Mission to Montenegro).
5. Bakić, B. & N. Gajić (2007) ‘Police reform in the Republic of Serbia’, in: A. H. Ebnöther, P. H. Fluri & P. Jureković (eds) *Security sector governance in the Western Balkans: self-assessment studies on defence, intelligence, police and border management reform* (Vienna and Geneva: National Defence Academy, Austrian MoD Bureau for Security Policy and DCAF in co-operation with PfP-Consortium of Defence Academies and Security Studies Institutes).
6. Gajić, N. (2007) ‘Police reform in the Republic of Montenegro’, in: A. H. Ebnöther, P. H. Fluri & P. Jureković (eds) *Security sector governance in the Western Balkans: self-assessment studies on defence, intelligence, police and border management reform* (Vienna and Geneva: National Defence Academy, Austrian MoD Bureau for Security Policy and DCAF in co-operation with PfP-Consortium of Defence Academies and Security Studies Institutes).
7. Gajić, N. (2007) ‘Border management reform – the Republic of Montenegro’, in: P. H. Fluri & G. Katsirdakis (eds) *Security sector reform in the new*

- partnership for peace members: Bosnia-Herzegovina, Montenegro, Serbia* (Geneva: DCAF).
8. Bakić, B. & N. Gajić (2007) 'Border management reform – the Republic of Serbia', in: P. H. Fluri & G. Katsirdakis (eds) *Security sector reform in the new partnership for peace members: Bosnia-Herzegovina, Montenegro, Serbia* (Geneva: DCAF).
  9. Bakic, B. & N. Gajic (2006) *Police Reform in Serbia: Five Years Later* (Swindon: UK Defence Academy's Conflict Studies Research Centre).
  10. Gajić, N., S. Riggle & L. Schouten (2006) *Police Reform in Montenegro 2001-2005: Assessments and Recommendations* (Belgrade: OSCE Mission to Serbia and Montenegro).
  11. Brunhart, R. & N. Gajić (2005): *Policing the economic transition in Serbia: assessment of the Serbian police service's capacities to fight economic crime* (Belgrade: OSCE Mission to Serbia and Montenegro).

За објављивање је прихваћен рад:

- Marinković, A. & N. Gajić (2022) "Serbia: Local Elections in the Shadow of National Politics", in: Adam Gendźwiłł, Ulrik Kjær & Kristof Steyvers (eds) *Routledge Handbook of Local Elections and Voting in Europe* (London & New York: Routledge).

Комисија истиче да је кандидат, у складу са Правилником о докторским студијама на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука, објавио рад у часопису категорије М24:

- Гајић, Новак (2020) „Сложеност корпоративизма и тешкоће његовог разумевања и одређења”, *Српска политичка мисао*, 1(3), стр. 243-267.
УДК: 321.01:342.393, DOI: 10.22182/spm.6932020.10

Основни подаци о дисертацији

У погледу форме и садржаја, докторска дисертација кандидата Новака Гајића урађена је у складу са правилима Универзитета у Београду. Писана је на

формату A4 (210×297mm) са маргинама од 20mm и проредом 1, фонтом *Book Antiqua* величине 12 типографских тачака.

Дисертација заједно са списком коришћене литературе има укупно 212 страна, од којих је 201 страна основног текста и 11 страна са списком коришћене литературе. У дисертацији се поред тога налазе резиме на српском и енглеском језику, садржај, биографија кандидата, као и пратеће изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије и о коришћењу. Захтев академске честитости о забрани преузимања идеја и текста без навођења извора односно реферирања на друге ауторе испуњен је и показан провером плагијата текста, сходно Правилнику о академској честитости Факултета политичких наука.

Дисертација кандидата Новака Гајића састоји се из шест поглавља, увода и закључка. Списак коришћене литературе обухвата 227 библиографских јединице и укључује монографије, чланке из тематских зборника и научних часописа, као и новинске и интернет изворе, од којих је један аудиовизуелни. Међу коришћеним изворима, 61 је на српском језику, 155 на енглеском, 10 на француском и један на немачком.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације кандидата Новака Гајића су идеолошке трансформације у демократским друштвима на почетку 21. века. Кандидат појаву политичких снага које знатно одударају од оних доминантних у политичком животу до краја 20. века није испитивао из уобичајених теоријских перспектива, попут популизма или дихотомије левице и деснице, него је то учинио из визуре идеологије. У томе се концентрисао на идеолошки садржај ових снага, па се послужио веома ретко употребљаваном парадигмом хибридних идеологија, коју је теоријски разрадио.

Кандидат Новак Гајић стога је, на основу критичког и темељног прегледа научне литературе о идеологији, понудио предлог **минималне дефиниције феномена идеологије**, која гласи: „Идеологија је скуп политичких идеја о начелима устројства заједнице, чија је сврха да надахне спровођење тих идеја и да их оправда”. Она се заснива на претпоставци да феномен идеологије има два

основна и незаобилазна елемента – садржај идеологије (идеје о начелима устројства заједнице) и сврху идеологије (надахњивање спровођења и оправдавање тих идеја).

Затим је размотрио два најчешћа разврставања идеологија: прво, контекстуално или ситуационо на левицу и десницу, и друго, према садржају, где је за темељ узео три велике нововековне идеолошке баштине (либерализам, социјализам и конзервативизам). Анализом нових идеолошких појава, кандидат је потврдио закључак Рафала Соборског да **садржај нових идеологија у суштини није нов, него да је у новим околностима преобликован** на нов начин, док сврха идеологије остаје константна. На формирање тог садржаја утицај имају раније идеологије, које је кандидат назвао градивним, и то тако да се оне сусрећу у идеолошким садржајима ових политичких снага. Стога су ове идеологије и назване хибридним. Кандидат је зато предложио да се у анализи идеолошких трансформација почетком 21. века три велике идеолошке породице узимају за оријентире и основне аналитичке јединице за тумачење хибридних идеологија и њихово позиционирање према великим традицијама политичких идеја.

Поред идеолошког садржаја, кандидат је идеологије анализирао **на основу распона и обухвата идеолошког садржаја**. За основ те анализе је узео разликовање целовитих и уско усредсређених идеологија, које је увео Мајкл Фриден. Целовите идеологије у стању су да пруже одговоре на читав опсег друштвених, економских и политичких питања и проблема у неком временском и просторном контексту, а њихови примери су три поменуте велике идеолошке породице. Уско усредсређене идеологије узимају неку тему са рубова политичког простора и уводе је у његово средиште, неретко је калемећи на неку од већ постојећих идеологија. Фриден је као примере навео екологизам, феминизам и национализам, а други истраживачи популизам, док је кандидат образложио зашто је идеологија „пиратских партија” уско усредсређена. Кандидат је у дисертацији ову типологију обогатио са још две категорије које је дефинисао, а то су редуковане и хибридне идеологије. Под редукованим идеологијама одредио је оне које своде неку већ постојећу идеологију, најчешће целовиту, само на један њен аспект, а као примере је навео неолиберализам и либертаријанизам, који садржај либерализма своде на његове аспекте везане за економију, односно за индивидуалне слободе. **Кандидат је дефинисао**

хибридну идеологију (или идеолошки хибрид) као идеологију чији је садржај настао мешањем или комбиновањем елемената садржаја различитих већ постојећих идеологија. Формулисање ове дефиниције било је потребно јер је концепт хибридне идеологије ретко употребљаван и политиколошки врло неразвијен. Кандидат је у овој новој типологији идеологија додао још један слој, у коме је целовите идеологије назване темељним идеологијама, док је уско усредсређене, редуковане и хибридне идеологије груписао у категорију изведених идеологија.

Други циљ који је кандидат поставио је одговор на истраживачко питање **које су то околности омогућиле и условиле феномен настанка нових идеологија** у демократијама у условима глобализације на крају 21. века. Упоредном историјском анализом хибридних идеологија, разврстао је њихов настанак и развој у пет историјских таласа: 1) друга половина 19. века, 2) међуратно раздобље, 3) време после Другог светског рата, 4) крај 20. века и 5) почетак 21. века. Последња два таласа обележена су условима глобализације. На тај начин је кандидат испунио циљ **систематизовања историјских примера политичког феномена идеолошког хибридизовања**.

Кандидат је у дисертацији установио да је глобализација кључно утицала на настанак хибридних идеологија на почетку 21. века, а да су за то најрелевантнија њена четири аспекта – политички, економски, демографски и информациони. Код политичке глобализације анализирао је њен утицај на десуверенизацију држава и на стварање осећаја да демократски процеси у њима губе релевантност. Утицај економске глобализације разматрао је у светлу ширења парадигме слободног тржишта, али и кроз ефекте на продубљивање социо-економских неједнакости унутар многих држава, које су основ великог дела захтева за политичким променама неолибералног поретка. У оквиру утицаја демографске глобализације разматрао је велика пресељења становништва из различитих крајева света, која доводе до стварања мултикултуралних друштава, али и политичких покрета који уобличавају одбојност и према усељеницима и према домаћим политичким елитама које подстичу миграције. Информациона глобализација утиче као средство којим је олакшана глобална размена комуникација, која поред размене информација и концепата утиче на усклађеност у садржајима различитих хибридних идеологија.

Трећи циљ у овој дисертацији је дубинска анализа динамике унутар два последња таласа хибридизације идеологија под утицајем глобализације. Кандидат Новак Гајић налази да је време четвртог историјског таласа идеолошког хибридизовања (крај 20. века) обележено процесом деидеологизације политике, а време петог таласа (почетак 21. века) процесом њеног реидеологизације. Кандидат је утврдио да је услед доминације неолибералне парадигме крајем 20. века, по завршетку Хладног рата, дошло је до сужавања простора за садржајну политичку дебату (односно до деидеологизације политике). То је објаснио користећи се концептом идеолошке неизбежности Јерана Терборна. Процес реидеологизације политике плод је настанка нових друштвених, економских и политичких услова и околности, покренутих низом историјских догађаја и процеса из прве деценије 21. века. Кандидат истиче три догађаја као окидаче: „рат против тероризма” отпочет 2001. године, инвазија на Ирак 2003. године и почетак светске економске кризе 2008. године. Ови догађаји и процеси довели су у питање идеолошку доминацију неолибералне парадигме и тиме утицали на реидеологизацију политике и настанка нових хибридних идеологија. Оба процеса кандидат је посматрао употребом аналитичког средства које се назива „Овертонов прозор”, којим се објашњава феномен прихватљивости и неприхватљивости неких политичких идеја у различитим временима и у различитим окружењима.

Резултат реидеологизације је пети историјски талас хибридних идеологија, који је обележен антинеолиберализмом и антиглобализмом. Као најзначајније градивне идеологије хибридних идеологија на почетку 21. века кандидат разматра социјализам, конзервативизам, популизам и национализам, који се испољава и као суверенизам и као шовинизам.

Методолошки оквир

Кандидат Новак Гајић у истраживању за ову дисертацију примењује компаративни метод, компаративно-историјски метод и идеалтипски метод. Компаративни метод је коришћен за анализу политичких феномена из различитих земаља и делова света, са разнородним политичким системима. Компаративно-историјски метод је коришћен за анализу идеолошких

трансформација у последње три деценије, али и стављање тих појава у контекст идеолошких кретања током 19. и 20. века. На крају, употребљен је и идеалтипски метод, ради формулисања основних карактеристика три темељне нововековне идеолошке традиције (социјализма, либерализма и конзервативизма), како би оне у овој дисертацији биле коришћене као полазишне тачке и оријентире за позиционирање хибридних идеологија унутар политичког поља, односно као прилог типологији политичких идеологија.

3. Основне хипотезе – истраживачка питања од којих се полазило у истраживању

Кандидатова општа хипотеза је: глобализација утиче на корените промене устаљених политичких идеологија на почетку 21. века, као и да се може говорити о настанку нових, хибридних идеологија.

Поред опште хипотезе кандидат је издвојио и следеће посебне хипотезе које налазимо у пријави докторске дисертације:

1. Четири аспекта глобализације имају одлучујући утицај на корените промене устаљених идеологија – политички, економски, демографски и информациони.
2. Услед доминације неолибералне парадигме крајем 20. века дошло је до сужавања простора за садржајну политичку дебату (односно до деидеологизације политике).
3. Нарушавање доминације неолибералне парадигме почетком 21. века довело је до ширења простора за садржајну политичку дебату (односно до реидеологизације политике), али и до настанка нових идеологија.
4. Већина класификација и типологија политичких идеологија не располаже категоријалним апаратом потребним да на одговарајући начин разврста нове идеологије, него је потребан повратак на класичну политиколошку терминологију, односно на оријентисање према три главна нововековна идеолошка тока (либерализам, социјализам и конзервативизам), чије идеалтипове треба користити

као полазишне тачке за смештање идеологија унутар политичког поља.

Кандидат је у дисертацији потврдио општу хипотезу и посебне хипотеза.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације:

1. Увод
2. Настанак појма идеологије и његова различита тумачења, разумевања и одређења
3. Разумевање појма идеологије и његова минимална дефиниција
4. Хибридне идеологије
5. Пет историјских таласа настанка и развоја хибридних идеологија
6. Глобализација као чинилац успостављања историјских услова и околности за идеолошко хибридизовање
7. Деидеологизација и реидеологизација у глобализацији
8. Закључак

У Уводу је кандидат образложио и представио питања које дисертација проблематизује, затим је разрадио истраживачко питање. У њој је изложен преглед структуре рада, као и методолошки приступ и хипотетички оквир. Овде су такође изнете битне тезе разрађене у поглављима која следе. Назначене су и теоријске парадигме коришћене у истраживању.

У првом поглављу, насловљеном „**Настанак појма идеологије и његова различита тумачења, разумевања и одређења**”, кандидат је критички анализирао различите теоријске приступе феномену идеологије, као кључном појму дисертације, а истовремено и једном од најсложенијих политиколошких појмова. Кандидат указује на разнородну употребу појма идеологија у политичкој историји и у историји идеја. Затим је приказао настанак појма идеологије крајем 18. века у револуционарној Француској, као и изворно значење које му је наменио Антоан Дести де Траси, да њиме буде именована нова наука о идејама (што је и дословно значење израза идеологија). Кандидат

критички представља и преиспитује 11 различитих теорија идеологије развијених у временском распону од 1846. до 2019. године и три настојања да теоријских погледи и приступи идеологији буду обједињени и класификовани.

У трећем поглављу **„Разумевање појма идеологије и његова минимална дефиниција”** кандидат износи поимање феномена идеологије у дисертацији, односно разјашњава шта подразумева под изразом „идеологија”. Пре излагања саме минималне дефиниције, кандидат је објаснио два основна и незаобилазна чиниоца сваке идеологије, а то су њен садржај (политичке идеје о начелима устројства заједнице) и њена сврха (надахњивање спровођења и оправдавање тих идеја). Томе следи предлог минималне дефиниције идеологије као скупа политичких идеја о начелима устројства заједнице, чија је сврха да надахне спровођење тих идеја и да их оправда. Кандидат је у овом поглављу такође изнео и епистемолошке разлоге за формулисање минималне дефиниције идеологије, као и методолошке одлике минималне дефиниције.

У трећем поглављу дисертације, **„Хибридне идеологије”** кандидат је формулисао дефиницију хибридних идеологија (или идеолошких хибрида) као идеологија чији је садржај настао мешањем или комбиновањем елемената садржаја различитих већ постојећих идеологија. У односу на претходно изнету минималну дефиницију идеологије, кандидат је овде посебно истакао да је поље хибридности идеологија њихов садржај, али не и сврха, која је константа код свих идеологија. У овоме поглављу кандидат је развио нову типологију идеологија у односу на обухват њиховог садржаја, како би феномен хибридних идеологија ставио у општи контекст идеологија. Полазиште ове типологије је разликовање целовитих и уско усредсређених идеологија, које је увео Мајкл Фриден. Кандидат је ти додавао још две категорије – редуковане и хибридне идеологије. Пошто се у овој дисертацији идеологије проучавају на основу њиховог садржаја, а не на основу контекстуалног или ситуационог позиционирања на левицу и десницу, за основне аналитичке јединице узете су три велике идеолошке породице (либерализам, социјализам и конзервативизам), па је изнет и предлог њихових идеалтипских одређења. Додатно развијање досад веома ретко коришћене теоријске парадигме хибридних идеологија закључено је излагањем епистемолошких разлога због којих је, у проучавању идеолошких трансформација на почетку 21. века, њој дата предност у односу на

теорију потковице, којом се често тумаче приближавања политичких крајности са левице и деснице.

У четвртом поглављу, **„Пет историјских таласа настанка и развоја хибридних идеологија”**, систематизовани су историјски примери идеолошког хибридизовања. Кандидат је изложио компаративно-историјску анализу којом је настанак и развој хибридних идеологија разврстао у пет историјских таласа: друга половина 19. века, међуратно раздобље, време после Другог светског рата, крај 20. века и почетак 21. века. Последња два таласа идеолошког хибридизовања поклапају се са глобализацијом. Представљене су различите друштвене, економске и политичке околности идеолошког хибридизовања у различитим епохама, као и њихов значај за генезу хибридних идеологија. Указано је и на настанак хибридних идеологија ван пет историјских таласа, а представљена су и два начина таквог „ванисторијског” идеолошког хибридизовања. На крају поглавља кандидат је изнео два закључка ове компаративно-историјске анализе, од којих је први везан за разлоге идеолошког хибридизовања, а други за разлоге због којих се оно временом усложњава. Кандидат је овде такође објаснио и због чега се говори о историјским таласима, а не о историјским периодима.

Пето поглавље **„Глобализација као чинилац успостављања историјских услова и околности за идеолошко хибридизовање”** разјашњава феномен глобализације, као и њен утицај на успостављања историјских услова и околности за настанак и развој хибридних идеологија. Кандидат је истакао релевантност четири аспекта глобализације за идеолошко хибридизовање, односно кроз које глобализација превасходно може да утиче на те процесе, а то су политичка, економска, демографска и информациона глобализација. Прва три процеса претпостављени су као узрочници незадовољства глобализацијом и неолибералном идеолошком доминацијом, које води настанку и развоју најновијих хибридних идеологија, а последњи као чинилац олакшавања њиховог настанка и развоја.

У шестом поглављу **„Деидеологизација и реидеологизација у глобализацији”**, кандидат је расправљао о два историјска процеса којима су обележени историјски услови и околности четвртог и петог таласа идеолошког хибридизовања. Процес деидеологизације политике одвијао се током четвртог таласа, док је процес реидеологизације везан за пети, а глобализација се

посматра као кључна формативна околност оба процеса. Важно место у овом поглављу има разматрање теорија о крају идеологије и крају историје, феномена гужве на центру или трке за средњег бирача, као и феномена идеолошке хегемоније неолиберализма, осветљеног концептом идеолошке неизбежности. Посебна пажња посвећена је различитим антагонистичким одговорима на идеолошку доминацију неолиберализма, а они долазе из идеолошког садржаја социјализма, конзервативизма, национализма и популизма.

У „Закључку” је кандидат на синтетички начин приказао истраживачка сазнања о идеолошким новинама насталим спрам устаљених идеологија и о утицају глобализације на њихов настанак, као и најбитније резултате истраживања. Кандидат показује да његова дисертација представља ново тумачење у проучавању идеологија.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација Новака Гајића је оригинално научно дело које доприноси разумевању појма идеологије и идеолошких трансформација почетком 21. века.

Кандидат на основу критичке анализе богате литературе нуди минималну дефиницију идеологије и додатно развија теоријску парадигму хибридне идеологије, која је до сада изузетно ретко коришћена. У овој дисертацији идеологије су проучаване према њиховом садржају, а не према контекстуалном позиционирању на левицу и десницу, па су за основне аналитичке јединице узете три велике идеолошке породице – либерализам, социјализам и конзервативизам. Стога је употребљена и додатно развијена теоријска парадигма хибридних идеологија, којој је дата предност у односу на теорију потковице којом се објашњава појава приближавања крајње леве и крајње деснице. Феномен хибридних идеологија кандидат је обрадио и компаративно-историјски, па је у својеврсној периодизацији издвојио његових пет историјских таласа.

Кандидат Новак Гајић самостално развија и нову класификацију која на одговарајући начин обухвата идеолошке феномене који су предмет ове

дисертације, зато што нове идеолошке мешавине доводе у питање устаљене класификације идеологија.

Докторска дисертација је и значајан допринос нашој академској заједници која се преко ње упознаје са трансформацијама идеологија у демократијама. Дисертација је испунила још једну сврху, због тога што се нашој академској заједници омогућава увид, не само у нова сазнања и откривање недовољно познатих аутора, већ и због приказа лепезе различитих тумачења идеологије и идеолошких трансформација. То је упознавање са једним до сада, код нас, мање познатим делом политичке мисли. Допринос ове дисертације је и у томе што она омогућава широк увид у теоријске расправе које су везане за политичке идеје и мисао. Ова дисертација показује и плуралитет политичких идеја и теорија које су настале као покушај разумевања нових политичких идеја са краја 20. и почетка 21. века.

7. Закључак

Овај рад представља оригинално и самостално научно дело према научним, стручним и методолошким условима постављеним за израду оваквог рада. Комисија истовремено указује да истраживачки проблем који је кандидат обрадио показује, с једне стране, научну релевантност, а с друге, јасну усредсређеност на процесе и токове који имају опипљиве последице по политички живот у демократијама на почетку 21. века.

Дисертација кандидата Новака Гајића представља садржајан, аналитичан и оригиналан приступ истраживачком проблему. У њој је дата исцрпна, значајна и вредна анализа. У дисертацији кандидат није дао само приказ, већ и тумачења нових идеолошких појава крајем 20. и почетком 21. века, али и ширих друштвених процеса који су довели до ових појава. У раду се критички разматра проблем и доказују се хипотезе које су наведене у пријави.

У обради дисертације кандидат је показао да је овладао обимним материјалом, издвајајући битне од мање битних садржаја и на тај начин демонстрирао да поседује и аналитичке и синтетичке способности. Оно што је посебно значајно јесте да је кандидат критички коментарисао и вредновао

обимну литературу и понудио нова тумачења и класификације идеолошких трансформације са почетка 21. века.

Докторска дисертације Новака Гајића написана је језички јасно и стилски дотерано. Кандидат је прецизно поставио и аргументовао своје хипотезе, а поглавља и делове у дисертацији добро структурирао. Начин обраде дисертације темељи се на чврстој унутрашњој структури у којој се анализе надограђују, повезују и воде релевантним синтетичким закључцима.

Закључци до којих је кандидат дошао поткрепљени су релевантном литературом и самосталним истраживањем. Комисија на основу прегледања докторске дисертације констатује да је кандидат показао способност критичког промишљања нових околности и да је ефикасно користио научне и стручне текстове првенствено страних, али и домаћих аутора. У дисертацији кандидат је користио изворну литературу, али и литературу која је на оригиналан начин обрађивала политичке идеје и подстицајно утицала да кандидат оснажи своје виђење, односно тумачење политичких идеја. Такође, кандидату је значајно помогла у обради и литература великих класика и утемељитеља политичких идеја, политичких теорија и политичке философије, али и најновија политиколошка литература. Кандидат је на тај начин показао да је приступао обради дисертације из једног ширег контекста и на тај начин сместио идеолошке трансформације током глобализације у оквиру најзначајнијих политичких идеја и теорија. Показао је и добру обавештеност, познавање и разумевање савремене политичке мисли и праксе, као и уопште висок истраживачки сензибилитет да издвоји најбитније проблеме преко којих је показао једно ново виђење и тумачење њихове политичке мисли.

Докторска дисертација кандидата Новака Гајића урађена је у складу с претходно одобреном пријавом докторске тезе. Његова дисертација представља оригиналан рад који даје допринос развоју научних сазнања у области сагледавања политичких идеологија и глобализације. То је допринос глобалној историји политичких идеја, концепата и теорија.

Дисертација испуњава све методолошке, истраживачке и техничке стандарде за израду научног рада, те Комисија закључује да дисертација под насловом **„Настанак хибридних политичких идеологија у условима глобализације на почетку 21. века“** испуњава све формалне услове за јавну одбрану, као и да представља оригинално научно дело које даје значајан

допринос разумевању идеолошких трансформација и хибридних идеологија почетком 21. века. Стога, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука да прихвати Извештај, формира комисију за одбрану у истоветном саставу и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

Београд, 26. јул 2021.

Чланови комисије:

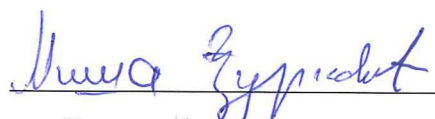

проф. др Зоран Стојиљковић, редовни професор
Факултет политичких наука Универзитета у Београду

проф. др Славиша Орловић, редовни професор
Факултет политичких наука Универзитета у Београду

др Миша Бурковић, научни саветник
Институт за европске студије